

**Bijlage 2 bij agendapunt Overdracht beheer en onderhoud stedelijk water (beleidsharmonisatie)
Algemeen bestuursvergadering Waterschap Drents Overijsselse Delta d.d. 29 januari 2019**

Bijlage 2

Beleid (overdracht) beheer en onderhoud stedelijk water

We doen niet alles. Maar wat we doen, dat doen we goed !

Inleiding

Op basis van de Waterwet heeft het waterschap, ook in het stedelijk gebied, een taak als beheerder van het watersysteem. Voorliggende beleidslijn beschrijft de wijze waarop het waterschap invulling en uitvoering wil geven aan het beheer en onderhoud van stedelijk water. Hierbij wordt uitgegaan van een vertrekpunt en ruimte voor maatwerk.

Het vertrekpunt is de basis waarmee het waterschap in gesprek wil met de gemeenten over het beheer en onderhoud van het stedelijk water. De vertrekpunten zijn grotendeels gebaseerd op de wijze waarop in het landelijk gebied uitvoering wordt gegeven aan het beheer en onderhoud.

Daar waar een vertrekpunt niet past bij de situatie in stedelijk gebied, is er ruimte voor maatwerk om te komen tot werkbare praktijkoplossingen. Het stedelijk gebied is namelijk niet gelijk aan het landelijk gebied. Het stedelijk gebied onderscheidt zich door een andere inrichting, gebruik en beleving. Hierdoor is er ruimte voor maatwerk nodig om aan te kunnen sluiten bij de specifieke omstandigheden.

In het proces tussen waterschap en gemeente gericht op afspraken over het beheer en onderhoud van het stedelijk water, wordt de ruimte voor maatwerk nader uitgewerkt. Afspraken zullen uiteindelijk bestuurlijk vastgelegd worden.

Leeswijzer

Deze toelichting belicht de vertrekpunten en de ruimte voor maatwerk ten aanzien van de taakopvatting in het stedelijk gebied en de wijze waarop het waterschap uitvoering wil geven aan het beheer en onderhoud, inclusief - waar dat aan de orde is - de overdracht.

Bij de uitwerking is ingezet op het motto '*wat we doen, dat doen we goed !*'.

Aan de orde komen de onderwerpen:

1. Voor welke wateren heeft het waterschap een taak in het kader van beheer en onderhoud ?
Als wateren worden overgenomen, voor welk deel van het water(profiel) voert het waterschap het onderhoud uit ?
2. Wat zijn de uitgangspunten voor de overname van het beheer en onderhoud van bestaand stedelijk water ?
3. Hoe wordt invulling gegeven aan de aspecten die te maken hebben met het beheer en onderhoud van stedelijk water, hoe liggen de verantwoordelijkheden en wie betaalt de kosten? Er is een indicatie gegeven van de kosten per kilometer per jaar. Dergelijke eenheidsprijzen blijken zeer moeilijk te bepalen. Bedragen variëren zeer sterk afhankelijk van de omstandigheden, feitelijke situatie, bereikbaarheid, baggeraanwas, etc. etc.
De genoemde bedragen met een bandbreedte plus of min 30% is op dit moment de best mogelijke schatting.
4. Hoe gaat het waterschap in het kader van de beleidsharmonisatie om met bestaande afspraken ?

Onder de samenvattende tabel staat een uitgebreidere toelichting.

1. Omvang taak waterschap	Vertretpunt waterschap	Ruimte voor maatwerk
Voor welke wateren heeft het waterschap een taak in het beheer en onderhoud?	Het waterschap heeft die taak voor wateren met een waterhuishoudkundige functie. Om te bepalen welke wateren hier onder vallen wordt als vertretpunt de norm (25 l/s) voor A-watergangen uit het beleid voor waterschapszorg gehanteerd. Aanvullend is er sprake van een praktijktoets ('beheerdersoordeel'): aan de hand van een aantal niet rekenkundige criteria kunnen bepaalde watergangen alsnog als A-watergang worden aangemerkt. Het gaat hierbij om criteria zoals Kaderrichtlijn water, bergingsfunctie, kwaliteit (denk aan de aanwezigheid van overstorten).	Over watergangen die het waterschap nu onderhoudt en die volgens het beleid B- of C-watergang zijn, gaat het waterschap met de gemeenten in gesprek. Vanuit praktische uitvoerbaarheid, laagst maatschappelijke kosten, logische grenzen e.d. worden afspraken gemaakt.
Welk deel van het water(profiel) wordt door het waterschap onderhouden?	Als onderhoudsgrens wordt bij varend onderhoud de waterlijn gehanteerd. Bij rijdend onderhoud geldt van insteek tot insteek. Onderhoudspaden in eigendom worden ook onderhouden.	In stedelijk gebied zijn er veel verschillende profielen. Het is nodig om een praktische en werkbare vertaling te maken van het vertretpunt naar de verschillende situaties die voorkomen. Dit moet resulteren in afspraken die duidelijk zijn voor de omgeving, maar ook logisch passend binnen het beleid van waterschap én gemeente.
2. Overdracht bestaand stedelijk water	Vertretpunt waterschap	Ruimte voor maatwerk
Achterstallig onderhoud	<i>Voor het goed functioneren van het stedelijk watersysteem, kwantitatief en kwalitatief, dient het systeem op orde te zijn.</i> Als er bij de overdracht sprake is van achterstallig onderhoud is de bestaande beheerder/onderhoudsplichtige verantwoordelijk om het watersysteem op orde te brengen. Als er sprake is van bagger die op basis van de kwaliteit niet ter plekke kan worden verwerkt, dan zal het waterschap vanuit zijn taak als kwaliteitsbeheerder een bijdrage leveren voor het afzetten van deze bagger.	Met een aantal gemeenten is afgelopen jaren een proces in gang gezet om te komen tot de overdracht van het stedelijk water. Ook heeft een aantal gemeenten werkzaamheden uitgevoerd om het water gereed te maken voor de overdracht en is het wachten op de formele overdracht. Deze afspraken zullen we respecteren. Voor de overige wateren die in aanmerking komen voor overdracht wil het waterschap samen met de gemeente afspraken maken over de wijze waarop het achterstallig onderhoud wordt aangepakt. Dit kan zowel voor als na de overdracht, afhankelijk of het meegenomen kan worden in een groter project

	Als het waterschap aanvullende wensen heeft voor de onderhoudsvoorzieningen en kunstwerken dan betaalt het waterschap deze kosten.	waardoor een praktische oplossing ontstaat en de kosten zo beperkt mogelijk blijven.
Watersysteembeschrijvingen	Bij overdracht van het watersysteem heeft het waterschap goede systeembeschrijvingen nodig voor de opname op de legger en het bepalen van het juiste beheer en onderhoud. Het waterschap stelt deze systeembeschrijvingen op en vraagt de gemeenten om kennis en informatie (bijv. aanlegbestekken) beschikbaar te stellen.	Geen maatwerk nodig
3. Beheer en onderhoud	Vertrekpunt waterschap	Ruimte voor maatwerk
Plaagsoorten en kadavers	Het waterschap is verantwoordelijk voor het verwijderen van kadavers en plaagsoorten in watergangen waar het waterschap het beheer en onderhoud uitvoert.	
Maaien	<p>Het waterschap zorgt vanuit zijn taak als watersysteembeheerder voor een goed functionerend watersysteem. Hiervoor worden watergangen regelmatig gemaaid. Als vertrekpunt wordt voor het ontvangen van het maaisel de ontvangstplicht gehanteerd. Het maaisel wordt daarbij waar mogelijk op de kant verwerkt.</p> <p>Waar het onderhoud met de maaiboot plaatsvindt (ongeveer 70% van het stedelijk water) voert het waterschap het maaisel af naar elders voor verwerking. Het waterschap streeft hierbij maar een duurzaam hergebruik van het maaisel, zoals als grondstof in de kleine kringloop.</p>	Het stedelijk gebied kenmerkt zich door een meer diverse inrichting van watergangen en het omliggende (openbaar) terrein. Er is een intensiever gebruik van de ruimte en er zijn meer fysieke belemmeringen dan in het landelijk gebied. Dit betekent dat het maaisel minder makkelijk op de kant kan worden verwerkt dan in het landelijk gebied. Het waterschap onderzoekt samen met de gemeente waar het maaisel wel en niet op de kant kan worden verwerkt. Waar dit niet het geval is, voert het waterschap het maaisel af. Waar het maaisel wordt afgevoerd wordt allereerst gekeken naar mogelijkheden voor een duurzaam hergebruik van het maaisel.
Baggeren	Het waterschap baggert vanuit zijn taak als watersysteembeheerder regelmatig (gemiddeld 1x15 jaar) watergangen. Voor het afzetten en verwerken van de bagger geldt als vertrekpunt de	Bagger kan in vele gevallen niet zomaar op de kant worden afgezet. Met gemeenten wordt gezocht naar andere toepassingen. Blijkt afzetten en verwerking op de kant niet mogelijk, dan voert

	ontvangstplicht. De bagger wordt waar mogelijk direct op de kant verwerkt.	het waterschap in deze situaties de bagger af naar een tijdelijk depot. De gemeente ondersteunt, door het planologisch mogelijk maken van zo'n depot.
Zwerfvuil	Het waterschap zal het zwerfvuil in het oppervlaktewater opruimen als het een gevaar vormt voor de waterkwaliteit of als het de doorvoer in het watersysteem belemmert. Het afvalbeheer is in principe een zaak voor de gemeente. Bij kunstwerken draagt het waterschap de kosten voor het verwijderen van zwerfvuil. Het overige zwerfvuil in en om watergangen is een taak voor de gemeente.	Het waterschap streeft naar een gezond en goed functionerend watersysteem waar omwonenden van kunnen genieten. Afgelopen jaren zijn voor de wateren die reeds overgedragen zijn, praktische afspraken gemaakt over het opruimen van afval in en om het stedelijk water. Ook voor de wateren die nog in aanmerking komen voor overdracht wil het waterschap samen met de gemeenten afspraken maken over het opruimen van zwerfvuil. Waarbij gekeken wordt naar het gebruiken van bestaande werkmethoden, afspraken van de gemeenten met andere organisaties over het opruimen en de praktische uitvoerbaarheid.
4. Bestaande afspraken	Vertrekpunt waterschap	Ruimte voor maatwerk
	We komen bestaande bestuurlijke afspraken over het beheer en onderhoud na voor de gebieden waar een overdracht reeds heeft plaats gevonden. Voor nieuwe situaties, waar nog geen overdracht heeft plaats gevonden maken we met de gemeenten afspraken. Hierbij vormt de beleidslijn het vertrekpunt voor het waterschap om te komen tot goede afspraken.	

1. Omvang taak waterschap

A. Voor welke wateren heeft het waterschap een taak in het beheer en onderhoud?

Toelichting

Met de inwerkingtreding van de Waterwet is het watersysteembeheer in het stedelijk gebied overgegaan van de gemeente naar het waterschap. Het waterschap was al kwaliteitsbeheerder van al het oppervlaktewater. De Waterwet schrijft voor dat het waterschap beheerder is van het watersysteem (en verantwoordelijk voor het zuiveren van het stedelijk afvalwater). De Waterwet maakt geen onderscheid tussen het stedelijk en landelijk gebied. Het waterschap heeft formeel volgens de Waterwet dus ook een beheertaak in het stedelijk gebied. Welke wateren daar precies onder vallen, staat niet in de wet beschreven. Dit moet het waterschap samen met de gemeente definiëren. De gemeente is de beheerder en het aanspreekpunt van de openbare ruimte. De wet schrijft voor dat gemeente en waterschap samenwerken en afstemmen. Doelmatigheid (van het waterbeheer) staat daarbij voorop.

In oktober 2017 heeft het bestuur van het waterschap het beleid voor Waterschapszorg vastgesteld. De uitgangspunten van dit beleid gelden in principe voor het hele beheergebied. Bij de implementatie hiervan in het stedelijk gebied vragen de reeds gemaakte of in voorbereiding zijnde afspraken aandacht. Als uitgangspunt voor A-watervangsten geldt de maatgevende afvoernorm van 25 l/s. Aanvullend is er sprake van een praktijktoets ('beheerdersoordeel'): aan de hand van een aantal niet rekenkundige criteria kunnen bepaalde watervangsten alsnog als A-watervangst worden aangemerkt. Het gaat hierbij om criteria zoals Kaderrichtlijn water, bergingsfunctie, kwaliteit (denk aan de aanwezigheid van overstorten). In overleg met de gemeenten wordt besproken hoe dit zich vertaalt naar de praktijk om te komen tot een taakverdeling die recht doet aan elkaars verantwoordelijkheden, maar ook doelmatig, efficiënt en uitlegbaar is.

Als beheerder is het waterschap verantwoordelijk voor de waterstaatkundige verzorging, in relatie tot de omgeving. Voor het goed functioneren van het watersysteem moet regelmatig onderhoud worden uitgevoerd. In de keur en de legger van het waterschap worden onderhoudsplichten aangegeven. Op grond hiervan kan ook een gemeente of een particulier onderhoudsplichtig zijn. Vanuit Waterschapszorg wordt een onderverdeling gehanteerd:

- Voor A-watervangsten geldt dat het waterschap de zorg voor het onderhoud heeft, wat betekent dat geregeld wordt dat het onderhoud wordt uitgevoerd, de kosten betaalt het waterschap. Hier wordt ook vanuit gegaan voor onderstaande voorstellen. De zorg voor onderhoud kan inhouden dat het waterschap zelf het onderhoud uitvoert of dit uitbesteedt aan een marktpartij of gemeente als dit bijdraagt aan efficiëntie en doelmatigheid. A-watervangsten staan op de legger.
- B- watervangsten. Het waterschap is beheerder, maar de onderhoudsplicht ligt elders. Het waterschap kan schouw uitvoeren. B-watervangsten staan op de legger.
- C-watervangsten worden door de grondgebruikers onderhouden en niet op de legger opgenomen.

Voorstel

Het waterschap heeft een taak in het beheer en onderhoud voor wateren met een waterhuishoudkundige functie. Als vertrekpunt voor het bepalen van de omvang van de taak in het watersysteembeheer geldt de maatgevende afvoernorm (25 l/s) incl. de praktijktoets ('beheerdersoordeel') voor A-watervangsten uit het beleid voor waterschapszorg.

Voorgesteld wordt bij de vertaling naar de praktijk dat het waterschap ook watergangen die een B of C status krijgen kan overnemen of in onderhoud houdt. Dit kan vanuit argumenten als praktische uitvoerbaarheid, laagst maatschappelijke kosten, logische grenzen etc. Indien dit aan de orde is, gaat het waterschap in gesprek met de gemeente om te komen tot bestuurlijke afspraken.

Overwegingen bij dit voorstel

- Er wordt uitvoering gegeven aan het vastgestelde beleid Waterschapszorg (31 oktober 2017)
- Het voorstel sluit aan op het beleid uit de nota Water Raakt! en het Waterbeheerplan
- De omliggende waterschappen zijn bij de overdracht van stedelijk water ook uitgegaan van wateren met waterhuishoudkundige functie.
- Met dit voorstel wordt aangesloten op de verwachtingen van de gemeenten in het noordelijk gebied en de Handreiking IBO.
- Het voorstel sluit aan op de bestaande afspraken met de gemeenten in het zuidelijk gebied die afgelopen jaren zijn gemaakt over de overdracht van bestaand stedelijk water.

B. Welk deel van het water(profiel) wordt door het waterschap onderhouden?

Toelichting

Bij de overname van het beheer en onderhoud worden samen met de gemeente afspraken gemaakt over de onderhoudsgrens, namelijk waar eindigt de onderhoudsverantwoordelijkheid van het waterschap en waar begint deze voor de gemeente. Op papier is het vrij gemakkelijk om met een paar dwarsprofielen gevoelsmatig logische grenzen te bepalen. Het waterschap richt zich dan primair op het in stand houden van het watersysteem. Echter in de praktijk zijn er vele verschillende situaties die de nodige afstemming tussen gemeente en waterschap vragen om te komen tot goede afspraken. De gemeente is immers veelal beheerder van het naastgelegen openbaar gebied. Belangrijk is dat de uitgangspunten helder zijn voor het voeren van gesprekken hierover en om te komen tot werkbare praktische afspraken.

Voorstel

Als vertrekpunt geldt voor het waterschap dat bij varend onderhoud de onderhoudsgrens ligt op de waterlijn. Bij rijdend onderhoud ligt de grens van insteek tot insteek. Als er onderhoudspaden in eigendom van het waterschap zijn, dan zorgt het waterschap voor het onderhoud hiervan. In het stedelijk gebied zijn er echter veel verschillende profielen. Een praktische en werkbare vertaling van bovenstaande grenzen naar de verschillende situaties is nodig voor het gesprek met de gemeente.

Overwegingen bij dit voorstel

- De Waterwet schrijft hier niets over voor.
- Het voorstel sluit aan op hoe in de huidige praktijk invulling wordt gegeven aan het onderhoud. Hierbij is gestreefd naar eenheid, maar ook vanuit efficiënt werken tussen gemeente (openbaar groen) en waterschap (water) en de plaatselijke situatie is er gekozen voor maatwerk.
- Het hanteren van de onderhoudsgrens op het waterlijn bij varend onderhoud is een praktische werkgrens i.v.m. de reikwijdte van de maaiboot.
- De gemeenten geven aan dat een goede afstemming tussen gemeente en waterschap over de onderhoudsgrens nodig is. Er is wat moeite met het noemen van een harde grens. Afstemming, duidelijkheid voor de burger en laagst maatschappelijke kosten worden genoemd als argumenten om een onderhoudsgrens te bepalen. De gemeenten in het zuidelijk gebied gaan uit van de reeds gemaakte bestuurlijke afspraken.

- In het kader van doelmatigheid kan in overleg met gemeenten ervoor gekozen worden om bijvoorbeeld wel een deel van een droog profiel mee te maaien. Dit zal per situatie nader bepaald moeten worden (mits het doelmatig blijft) en praktisch uitvoerbaar is.
- Bij de omliggende waterschappen wordt gestreefd naar eenheid, maar worden er ook maatwerkafspraken gemaakt omdat elke situatie anders is.

2. Overdracht bestaand stedelijk water

Toelichting

Afgelopen jaren is door de twee voormalige waterschappen een traject in gang gezet om het beheer en onderhoud van stedelijk water over te nemen. In het zuidelijk gebied is het proces van overname gerealiseerd op basis van bestuurlijke afspraken. Ook in het noordelijk gebied zijn er al watersystemen overgedragen door gemeenten. Om in het kader van dit proces tot afspraken te komen met de gemeenten moet duidelijk zijn wat het vertrekpunt is.

Voorstel

- De over te nemen wateren en kunstwerken dienen 'op orde' te zijn bij de overdracht of er moeten afspraken liggen over het op orde krijgen. Onder het 'op orde' zijn wordt verstaan dat de wateren op profiel zijn en er geen sprake is van achterstallig onderhoud. De kunstwerken worden getoetst aan de algemene inspectienorm voor infrastructurele werken (NEN2767-4). De gemeente is verantwoordelijk voor het 'op orde brengen' van de wateren en kunstwerken.
- Voor duikers en bruggen geldt dat het waterschap verantwoordelijk is voor het doorstroomprofiel. Het constructief beheer en onderhoud ligt bij de gemeente of een derde. Overige constructies als vissteigers enz. zijn in beheer en onderhoud bij de gemeente of een derde.
- Bij de overdracht van het watersysteem heeft het waterschap goede systeembeschrijvingen nodig voor de opname van de watersystemen op de legger en het bepalen van het juiste beheer en onderhoud. Het waterschap stelt deze watersysteembeschrijvingen op vraag de gemeenten om kennis en informatie beschikbaar te stellen.
- Het hebben van het eigendom is voor het waterschap niet noodzakelijk.
- Waar beschoeiing niet in het belang van het waterbeheer is geplaatst, wordt deze niet in beheer en onderhoud overgenomen (dit geldt ook voor kademuuren en andere harde fysieke grenzen).
- Indien er bij achterstallig onderhoud ook sprake is van bagger die op basis van de kwaliteit niet ter plekke kan worden verwerkt, dan zal het waterschap vanuit zijn taak als kwaliteitsbeheerder een bijdrage leveren voor het afzetten van deze bagger.
- Als het waterschap bij de overname aanvullende wensen heeft ten aanzien van aan te leggen voorzieningen voor het toekomstig onderhoud (bootinlaatplekken, maaiselopvangplekken, drijfbalken, onderhoudsroutes enz.) of aanpassingen aan kunstwerken, dan draagt zij hiervoor de kosten.
- Het beheer en onderhoud wordt na overname in principe op dezelfde wijze voortgezet als dat de gemeente het deed. Evidente verbeterpunten daargelaten. Met de gemeenten worden afspraken gemaakt om gezamenlijk na ongeveer 3 tot 5 jaar een evaluatie uit te voeren naar de gang van zaken rond het beheer en onderhoud.

Ten aanzien van de volgende punten wordt ruimte voor maatwerk voorgesteld:

- Bij achterstallig onderhoud kan het waterschap afspraken maken met de gemeente over het oplossen daarvan ná de overdracht, bijvoorbeeld door het op te nemen in een groter project.

Overwegingen bij dit voorstel

- Nota Water Raakt zegt hier niets over en de Waterwet ook niet
- Bij het opstellen van bovenstaande uitgangspunten is uitgegaan van 'de veroorzaker betaalt'. Dit betekent dat als er sprake is van achterstallig onderhoud, de kosten hiervan voor rekening zijn van de gemeente.

- Indien er wensen zijn ten aanzien van aan te leggen voorzieningen voor het onderhoud of bijvoorbeeld een aanpassing van een stuw (automatisering oid), dan zijn de kosten voor rekening van het waterschap (immers 'de veroorzaker').
- In het zuidelijk gebied is dit proces reeds doorlopen. Daar werd een bijdrage van ongeveer 50% geleverd in de kosten van het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de waterbodem (bagger). Op een aantal plaatsen is beschoeiing en eigendom wel overgenomen.
- In het noordelijk gebied zien de gemeenten ook een (financiële) rol voor het waterschap in het kader van achterstallig onderhoud, omdat er al langer de wens/verplichting ligt tot overname door het waterschap. Daar gaan we in het voorliggende voorstel niet in mee.
- Bij de omliggende waterschappen worden en zijn ook uitgangspunten gehanteerd ten aanzien van achterstallig onderhoud. In sommige gevallen leveren waterschappen een financiële bijdrage in het overdrachtstraject.

3. Beheer en onderhoud stedelijk water

Toelichting

Het waterschap voert het dagelijks beheer en onderhoud uit, zo ook in het stedelijk gebied. Via kaders en uitgangspunten wordt vastgelegd welke wateren hieronder vallen. Het dagelijks beheer en onderhoud is gericht op het in standhouden van de waterhuishoudkundige functie van de wateren, met oog voor de omgeving. Het beheer en onderhoud bestaat uit een aantal aspecten. Voor elk van deze aspecten is het van belang om duidelijk te bepalen wat het vertrekpunt voor het waterschap is.

A. Plaagsoorten en kadavers

Voorstel

Het waterschap is verantwoordelijk voor het verwijderen van kadavers en plaagsoorten voor de watergangen die het in beheer en onderhoud heeft.

Overwegingen bij dit voorstel

Bovenstaand voorstel is conform de EU-richtlijn voor het omgaan met plaagsoorten en de notitie Water Raakt!

B. Maaien

Toelichting

Het waterschap voert het onderhoud uit aan wateren met een waterhuishoudkundige functie. Belangrijk onderdeel hiervan is het maaien van de wateren. In principe geldt er een ontvangstplicht van het maaisel voor de aangrenzende eigenaar. In het stedelijk gebied speelt belevingswaarde een grotere rol en zijn er vaker fysieke belemmeringen dan in het landelijk gebied, waardoor het maaisel in de meeste gevallen niet op de naastgelegen percelen ontvangen, dan wel verwerkt kan worden. Als hier sprake van is, moet het maaisel worden afgevoerd.

Voorstel

Het waterschap zorgt vanuit zijn taak als watersysteembeheerder voor een goed functionerend watersysteem. Hiervoor worden watergangen regelmatig gemaaid. Als vertrekpunt wordt voor het ontvangen van het maaisel de ontvangstplicht gehanteerd. Het maaisel wordt daarbij waar mogelijk op de kant verwerkt.

Waar het maaisel niet op de kant kan worden verwerkt, door fysieke belemmeringen of bij onderhoud met de maaiboot, voert het waterschap het maaisel af voor verwerking elders. Het waterschap streeft naar een duurzaam hergebruik van het maaisel, zoals als grondstof in de kleine kringloop.

Overwegingen bij dit voorstel

- Het voorstel sluit aan op het beleid uit de nota Water Raakt! en de wijze waarop afgelopen jaren in het zuidelijk gebied bestuurlijke afspraken zijn gemaakt. Ook sluit het voorstel aan bij de verwachtingen van de noordelijke gemeenten.
- De ontvangstplicht kan niet onder alle omstandigheden gehandhaafd worden, bijvoorbeeld als er sprake is van fysieke belemmeringen zoals ruimtegebrek, gevaarlijke verkeerssituatie als gevolg van smalle bermen, stankoverlast, hygiëne, beeldkwaliteit, gebruik openbare ruimte.

- Op plaatsen waar het maaisel niet ter plekke kan worden verwerkt zorgt het waterschap voor afvoer en verwerking. Dit komt de praktische uitvoerbaarheid van het onderhoud ten goede. Daarnaast is het duidelijk wie voor het onderhoud verantwoordelijk is (uitlegbaarheid)
- Het waterschap is een duidelijk en zichtbaar aanspreekpunt voor de inwoners van het stedelijk gebied.
- In het landelijk gebied wordt het maaisel dat vrijkomt door onderhoud met de maaiboot afgevoerd en verwerkt door het waterschap. In het stedelijk gebied wordt 70% van de watergangen onderhouden met de maaiboot.
- De kosten voor het vertrekpunt (ontvangstplicht) zijn geraamd op 700 euro/km op jaarbasis. Bij het toepassen van de ruimte voor maatwerk waarbij het maaisel wordt afgevoerd en op duurzame wijze wordt verwerkt, kunnen de kosten oplopen tot 1.000 euro/km op jaarbasis. Als het maaisel bij een erkende verwerker wordt gestort, worden de kosten op jaarbasis geschat op 2.000 euro/km.
- Het stedelijk gebied kent een andere dynamiek en gebruik dan het landelijk gebied. Het water en omliggend openbaar groen worden op de meeste plaatsen intensief gebruikt en beleefd.
- De gemeente is een belangrijke samenwerkingspartner voor het waterschap. Het waterschap en gemeente treffen elkaar in een groot aantal dossiers, zoals waterveiligheid, samenwerking in de waterketen, klimaatadaptatie en duurzaamheid.
- Bij de omliggende waterschappen wordt verschillend omgegaan met maaiselafvoer. De verdeling van de werkzaamheden en kosten tussen gemeente en het waterschap voor de afvoer en het storten van maaisel verschilt per situatie. Er worden vaak maatwerk afspraken gemaakt of het waterschap voert het maaisel af en betaalt de kosten hiervan.
- Hergebruik van maaisel staat voorop, dit sluit aan op het beleid ten aanzien van duurzaamheid

C. Baggeren

Toelichting

Het waterschap baggert de wateren die het in onderhoud heeft met als doel de doorstroming van het water te bevorderen en een goede waterkwaliteit te waarborgen. Het waterschap gaat uit van de ontvangstplicht en verwerkt, mits mogelijk, de baggerspecie op de kant. Echter door fysieke belemmeringen (tuinen, speelvelden, wegbermen) en de belevings- en gebruikswaarde kan de baggerspecie vaak niet direct op de kant verwerkt worden. Met de gemeente wordt bekeken hoe omgegaan kan worden met de ontvangst van de baggerspecie, bijvoorbeeld in relatie tot andere werken of het gebruik van een tijdelijk depot, bijvoorbeeld een weiland.

Voorstel

Het waterschap baggert vanuit zijn taak als watersysteembeheerder regelmatig watergangen, gemiddeld 1x15 jaar. Voor het afzetten en verwerken van de bagger geldt als vertrekpunt de ontvangstplicht. De bagger wordt waar mogelijk direct op de kant verwerkt.

Bagger kan in vele gevallen niet zomaar op de kant worden afgezet. Samen met gemeenten wordt dan gezocht naar een andere toepassing. Is dit niet mogelijk dan kan het waterschap voor deze situaties de bagger afvoeren naar een tijdelijk depot. De gemeente ondersteunt, door het planologisch mogelijk maken van zo'n depot.

Overwegingen bij dit voorstel

- Sluit aan op het beleid uit de nota Water Raakt en de wijze waarop afgelopen jaren in het zuidelijk gebied bestuurlijke afspraken zijn gemaakt en uitvoering is gegeven aan het omgaan met bagger in het stedelijk gebied.
- De ontvangstplicht kan niet onder alle omstandigheden gehandhaafd worden, bijvoorbeeld als er sprake is van fysieke belemmeringen.

- Op plaatsen waar de bagger niet ter plekke kan worden verwerkt zorgt het waterschap voor afvoer en verwerking. Dit komt de praktische uitvoerbaarheid van het onderhoud ten goede, alsmede de uitlegbaarheid richting omwonenden.
- De kosten voor het baggeren zijn zeer moeilijk in te schatten, want dat hangt o.a. af van baggerdikte, afmetingen van de watergang en bereikbaarheid. De kosten voor het toepassen van het vertrekpunt worden geraamd op 800 euro/km op jaarbasis. Bij het toepassen van de ruimte voor maatwerk kunnen de kosten oplopen tot maximaal 5.500 euro/km per jaar. De variatie en onzekerheden in de bedragen zijn echter groot.
- Het waterschap is een duidelijk en zichtbaar aanspreekpunt voor de inwoners van het stedelijk gebied.
- De gemeente is een belangrijke samenwerkingspartner voor het waterschap. Het waterschap en gemeente treffen elkaar in een groot aantal dossiers, zoals waterveiligheid, samenwerking in de waterketen, klimaatadaptatie en duurzaamheid.
- Bij de omliggende waterschappen wordt verschillend omgegaan met afvoer van bagger. De verdeling van de werkzaamheden en kosten tussen gemeente en het waterschap voor de afvoer en de verwerking van bagger verschilt per situatie. Er worden vaak maatwerk-afspraken gemaakt of het waterschap voert af en betaalt de kosten.
- Op basis van enkele baggerprojecten worden de kosten incl. afvoeren geschat op € 6.300/km bij een baggerfrequentie van 1 keer in de 15 jaar.

D. Zwerfvuil

Voorstel

Het waterschap kan het zwerfvuil in het oppervlaktewater opruimen en zal dit zeker doen als het een gevaar vormt voor de waterkwaliteit of de doorvoer in het watersysteem of bij kunstwerken belemmert. Als vertrekpunt voor de gesprekken met de gemeenten kiest het waterschap de verantwoording (en de bijbehorende kosten) te nemen voor het verwijderen van het zwerfvuil bij kunstwerken, dit in verband met de doorvoer van het water en de zorg voor de waterhuishoudkundige functie. Het verwijderen van het overig zwerfvuil in en om watergangen wordt gezien als een taak voor de gemeente.

Om invulling te geven aan het omgaan met zwerfvuil zal met de verschillende gemeenten praktische afspraken worden gemaakt over het opruimen van afval. De praktijk leert dat afhankelijk van het gebied, het beleid van de gemeente en de samenwerking die de gemeente kent met maatschappelijke organisaties er maatwerkafspraken zijn gemaakt. Deze afspraken zorgen voor een praktisch uitvoerbare en efficiënte manier van het opruimen van het zwerfvuil.

Overwegingen bij dit voorstel

- Zwerfvuil wordt gezien als afval. De gemeente is verantwoordelijk voor het afval(beleid). Het is de taak van de gemeente om hiervoor voorzieningen te verzorgen. Afval in waterpartijen komt daar vaak terecht doordat het met de wind meegevoerd wordt vanuit de openbare ruimte.
- In het noordelijk gebied wordt nu alleen bij peilregulerende kunstwerken het zwerfvuil door het waterschap verwijderd en betaald. In het zuidelijk gebied zijn praktische afspraken tussen gemeente en waterschap gemaakt.
- Van belang is dat aan de voorkant goede afspraken worden gemaakt tussen gemeente en waterschap op welke wijze praktisch invulling wordt gegeven aan het verwijderen van zwerfvuil.
- De kosten voor het opruimen van het zwerfvuil zoals in het vertrekpunt verwoord, worden geschat op 1.000 euro/km op jaarbasis.
- Gemeenten geven aan dat de beheerder in principe verantwoordelijk zou moeten zijn voor het verwijderen en afvoeren van het zwerfvuil, inclusief de kosten. Maar ook wordt aangegeven dat er gesproken moet worden over het maken van praktische afspraken.

4. Hoe gaat het waterschap in het kader van de beleidsharmonisatie om met bestaande afspraken?

Toelichting

Het traject van overname beheer en onderhoud stedelijk water is in het zuidelijk gebied eind 2017 afgerond. Met alle gemeenten in het zuidelijk gebied zijn inmiddels bestuurlijke afspraken gemaakt over welke wateren overgegaan naar het waterschap, het oplossen van achterstallig onderhoud, het toekomstig beheer en onderhoud en wie wat betaalt. Bij de meeste gemeenten zijn de afspraken inmiddels in praktijk gebracht of loopt dit proces nog.

In het noordelijk gebied is dit proces nog niet geheel doorlopen. Wel wordt in Fluvius-verband al enkele jaren gesproken over een overdracht. De keuzes die gemaakt worden voor het nieuwe beleid kunnen afwijken van het beleid zoals dat tot op heden gold en de afspraken die met gemeenten gemaakt zijn. De vraag is op welke wijze het waterschap wil omgaan met de reeds gemaakte bestuurlijke afspraken?

Voorstel

De komende jaren ligt de focus op het maken van afspraken over de overdracht van het stedelijk water met de gemeenten in het noordelijk gebied. Er wordt al lange tijd met deze gemeenten gesproken over de overdracht van watersystemen.

In het zuidelijk gebied komt het waterschap de bestaande afspraken na over de uitvoering van het beheer en onderhoud zoals deze afgelopen jaren bestuurlijk zijn vastgesteld en momenteel wordt uitgevoerd. Met deze gemeenten wil het waterschap afspraken maken over het in beeld brengen van de consequenties van het beleid voor A-watergangen en wat dit in praktijk zou kunnen betekenen voor de bestaande afspraken over de overdracht. Op basis van dat overzicht gaan we samen in gesprek.

Overwegingen bij dit voorstel

- De Waterwet zegt niets over dit onderwerp
- De gemeenten in het zuidelijk gebied geven aan, uit te gaan van de bestaande bestuurlijke afspraken. Het proces in het zuidelijk gebied om te komen tot bestuurlijke afspraken en de overdracht is met succes afgerond. Het proces heeft de afgelopen jaren over en weer de nodige inspanning en investeringen gevraagd en daarom is er bij de gemeenten geen wens om opnieuw afspraken te maken. Ook zijn bij nog niet alle gemeenten de bestuurlijke afspraken geëffectueerd en loopt dit proces nog.
- De noordelijke gemeenten gaan bij (de overdracht van) het beheer en onderhoud uit van het waterschapsbeleid zoals beschreven in Water Raakt! (2015) en de kadernotitie Inrichting Beheer en Onderhoud. Zij geven aan soms al vele jaren te wachten op de overdracht en willen graag op korte termijn tot afspraken komen.